

Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, συνεχίζοντας την παράδοση των τελευταίων χρόνων, εμβαθύνοντας και επεκτείνοντας τις θεματικές της μόνιμης έκθεσης, οργανώνει περιοδικές εκθέσεις, με ιδιαίτερο κάθε φορά ενδιαφέρον τόσο για το ειδικό όσο και για το ευρύ κοινό, που σχετίζονται με τα εκθέματά του, τις εκφάνσεις του βυζαντινού και του μεταβυζαντινού πολιτισμού γενικότερα και του αντίκτυπού τους στη νεότερη και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία.

Μια τέτοια έκθεση είναι και η έκθεση – εγκατάσταση «Λάβαρα-Πολύτιμες συνομιλίες» της εικαστικού Μαρίας Κομπατσιάρη.

Η Κομπατσιάρη επιλέγει να πειραματίζεται με διαφορετικά εικαστικά θέματα, με διαφορετικά υλικά, τεχνικές, φόρμες και υφές για να εκφραστεί, αλλά και με διαφορετικά είδη τέχνης, καθώς η έκφραση όρια δεν έχει.

Τα «Λάβαρα» προέκυψαν ως αποτέλεσμα προσωπικών βιωμάτων και συνειρμών της Κομπατσιάρη, όπως εξομολογείται η ίδια, πάνω στην ιστορική μνήμη. Αυτόματα η ίδια κάνει τον συνειρμό με το λάβαρο της Επανάστασης του 1821 και της φλόγας της ελευθερίας που αυτό ενέπνευσε. Όμως η αρχή του λάβαρου μας πάει ακόμη πιο πίσω στην ύστερη αρχαιότητα και τους πρωτοβυζαντινούς χρόνους.

Το Μουσείο είναι ένας κατεξοχήν τόπος μνήμης, ένας χώρος αποθησαύρισης της πολιτισμικής μνήμης και κυρίως τόπος εγγραφής και αναπαραγωγής της συλλογικής μνήμης, ενώ αποτελεί παράλληλα και τόπο διατήρησης και μεταβίβασης-μετάδοσης αυτής της μνήμης. Οι εκθέσεις, ιδιαίτερα, ενός Μουσείου εντάσσονται στα βασικά πολιτισμικά εργαλεία, μέσω των οποίων οι συλλογικότητες μεταδίδουν τη μνήμη. Κάθε έκθεση είναι μια αναπαράσταση που διαμεσολαβείται μέσω επιλεγμένων ερμηνευτικών μέσων, βασισμένων κυρίως στον λόγο και στην εικόνα, άλλοτε και στον ήχο.

Για τους λόγους αυτούς επιλέξαμε το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και ειδικότερα την αίθουσα 10 της μόνιμης έκθεσης του Μουσείου με θέμα «Το Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο» ως τον πλέον ιδανικό χώρο για να παρουσιαστούν τα εννιά λάβαρα που φιλοτέχνησε η εικαστικός, διαστάσεων 140Χ45 εκ. το μικρότερο και 190Χ83 εκ. το μεγαλύτερο, καμωμένα με περισσή τέχνη και μαεστρία από «προϊόντα» χρυσοκεντητικής τέχνης, προορισμένα για τη δημιουργία ιερών αμφίων. Διαλεγμένα προσεκτικά από τα «απορρίμματα» των

ιεροραφείων, συνδυασμένα με τέτοιο τρόπο, ικανά να μεταδώσουν τα δικά τους νέα μηνύματα μέσα από την δεύτερη ευκαιρία που τους δόθηκε από την εικαστικό Μαρία Κομπατσιάρη.

Στη συγκεκριμένη αίθουσα του Μουσείου εκτίθενται κειμήλια και έργα τέχνης που μας παρουσιάζουν τη συνέχεια του Βυζαντίου και την κληρονομιά του στους χρόνους μετά την Άλωση. Ανάμεσα στα έργα πολιτισμού που διαχωρίζονται σε δύο κύριες ενότητες, εκείνα των βενετοκρατούμενων και οθωμανοκρατούμενων περιοχών αντίστοιχα, στο κέντρο της αίθουσας, δεσπόζουν δύο κορυφαία άμφια και εξαιρετα δείγματα εκκλησιαστικής χρυσοκεντητικής: ένας επιτάφιος, έργο του ιερομόναχου Συμεών (1647) και ένας σάκκος του επισκόπου Μελενίκου Ιωαννικίου (1745-1753), έργο του περίφημου Σέρβου καλλιτέχνη και ιεροδιακόνου Χριστόφορου Ζεφάροβιτς.

Με αυτά τα άμφια συνομιλούν τα «Λάβαρα» της Κομπατσιάρη, τοποθετημένα πάνω σε διάφανους στύλους από ακρυλικό γυαλί (plexiglas), σε δύο ομάδες των τεσσάρων, κατά παράταξη, μπροστάρηδες της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και προστάτες συνάμα, με το κεντρικό λάβαρο να αποτελεί το συνδετικό κρίκο της παράδοσης με την ανανέωση.

Δρ Αγαθονίκη Τσιλιπάκου

Επιμελήτρια της έκθεσης

Διευθύντρια Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού